

## Dersin Amacı

Bu dersin temel amacı, Tanzimat'tan itibaren modern Türk edebiyatının doğuşunu hazırlayan tarihsel, kültürel ve düşünsel arka planı kavratmak; öğrencilerin dönemin temel metinlerini eleştirel bir bakış açısıyla okumalarını sağlamak ve Tanzimat edebiyatının öncü yazarlarını, eserlerini ve tür gelişimlerini anlamalarını mümkün kılmaktır.

## Dersin İçeriği

Bu ders, Tanzimat'tan itibaren modern Türk edebiyatının ortaya çıkış sürecini ve bu dönemi hazırlayan tarihsel, kültürel ve düşünsel arka planı ele alır. Batılılaşma ve modernleşme hareketlerinin edebiyata yansımaları tartışılır; Şinasi, Namık Kemal, Ziya Paşa ve Sadullah Paşa gibi öncü yazarların şiir, tiyatro ve gazetecilik alanındaki eserleri incelenir. Ders kapsamında Tanzimat şiirinin gelişimi, edebî eleştiri geleneğinin ilk örnekleri ve modern Türk tiyatrosunun başlangıç metinleri üzerinden edebiyat-toplum ilişkisi değerlendirilir.

## Dersin Kitabı / Malzemesi / Önerilen Kaynaklar

Basılı ve çevrimiçi birincil ve ikincil kaynaklar (makale, kitap vd.), İnternet bağlantılı bilgisayar, yansıtıcı, yazı tahtası. Enginün, İnci (2018). Yeni Türk Edebiyatı Tanzimat'tan Cumhuriyet'e. İstanbul: Dergâh Yayınları. İbrahim Şinasi (2016). Şair Evlenmesi. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları. Korkmaz, Ramazan (ed) (2015). Yeni Türk Edebiyatı El Kitabı. Ankara: Grafiker Yayınları. Namık Kemal (2016). Celaleddin Harzemşah (İnceleme-Mukaddime-Metin). Haz. Abdullah Şengül. İstanbul: Kesit Yayınları. Namık Kemal (2020). Vatan yahut Silistre. Haz. Alev Sınar Çılgın. Ankara: Akçağ Yayınları. Ortaylı, İlber (1985). “Batılılaşma Sorunu”. Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi 1. İstanbul: İletişim Yayınları. s. 134-138. Tanpınar, Ahmet Hamdi (2015). On Dokuzuncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi. İstanbul: Dergâh Yayınları.

## Planlanan Öğrenme Etkinlikleri ve Öğretme Yöntemleri

## Anlatım, Soru-Cevap, Tartışma

## Ders İçin Önerilen Diğer Hususlar

Dersin Yürütülmesi: □ Dersler ders programında belirtilen saat ve derslikte yürütülecektir. Hangi hafta hangi konunun işleneceği ders izlencesinde belirtilmiştir. Herhangi bir aksilik olmadığı müddetçe izlencede belirtilen hafta ve konuya göre ilerlenecektir. İzlençe sırası bozulmayacak ve telafiyi gerektiren durumlarda da kalan haftalardan devam edilecektir. Bu nedenle öğrencilerin hafta ile birlikte izlencede belirtilen konu başlıklarını takip etmesi gerekmektedir. Devamsızlık: □ Öğrenciler NEVÜ Ön Lisans ve Lisans Eğitim Öğretim Yönetmeliği uyarınca derslerin %70'ine katılmakla yükümlüdür. Yönetmelik gereği öğrenciler, sağlık raporlarının kapsadığı süreler içinde de devamsız sayılır ve bu süre içinde hiçbir derse ve sınava giremezler. Dolayısıyla normal şartlarda 4 haftadan daha fazla derse devam etmeyen öğrenciler dersten başarısız sayılır. □ Kendi programı (normal ve ikinci öğretim) dışındaki programın dersine girmek isteyen öğrenciler, farklı programda girmek istedikleri dersten önce yazılı beyanda (dilekçe) bulunarak derslere katılabilirler. Öğrenciler kendi programlarının ders devam çizelgesini talep ederek kendi çizelgelerine imza atmalıdır. Okumalar: □ Öğrenciler derslere o haftanın programında belirtilen metinlerini okumuş olarak katılacaklardır. Metinlerin okunup okunmadığını sinamak amacıyla zaman zaman kısa sınavlar yapılabilir ve sonuç, ilgili dönemin sınav puanlarını etkileyebilir. □ Okuma listesi ilk hafta dersinde öğrencilere sunulmakta ve ulaşacağı kaynaklar ile bunlara ulaşım yolları bildirilmektedir. Kütüphaneden ulaşamayan kaynakların sınıf temsilcisi aracılığıyla ilgili ders gününden en az dört gün önce tarafıma bildirilmesi ve kaynakların talep edilmesi gerekmektedir. Telif sorunu olmayan kaynakların bir kopyası görevli öğrenciye verilecektir. □ Söz konusu okuma listesi dersin genel işlenişi ile ilgilidir. Öğrenciler çeşitli konularda farklı kaynaklara yönlendirilebilir.

## Dersi Veren Öğretim Elemanı Yardımcıları

## Asistan Yok

## Dersin Verilişi

## Yüz-yüze

## Dersi Veren Öğretim Elemanları

## Doç. Dr. Murat Gür

## Program Çıktısı

1. Tarihsel, toplumsal, kültürel ve edebî bir olgu olarak modernleşmeyi tanımlar.
2. Avrupa modernleşmesi ile Osmanlı modernleşmesinin benzerliklerini ve farklarını ayırt eder.
3. Modern edebî türlerin gelişimini açıklar.
4. Tanzimat Dönemi 1. kuşak edebiyatçılarını tanıır.
5. Tanzimat Dönemi 1. kuşak şairlerinin metinlerini çözümler.
6. Tanzimat tiyatrosu metinlerini tanıır ve çözümler.

| Sıra | Hazırlık Bilgileri                                                                                                                                                                                                 | Öğretim     |                               |                                            |
|------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-------------------------------|--------------------------------------------|
|      |                                                                                                                                                                                                                    | Laboratuvar | Metodları                     | Teorik Uygulama                            |
| 1    |                                                                                                                                                                                                                    |             | Anlatma                       | Giriş, yöntem ve yükümlülükler             |
| 2    | Ramazan Korkmaz, “Yeni Türk Edebiyatına Giriş”, s. 13-22. Ahmet Cevizci (Felsefe Sözlüğü Maddeleri) “Akılcılık”, “Aydınlanma”, “Dogma, Dogmatik”, “Hümanizm”, “Modernizm”, “Modernleşme”, “Pozitivizm”, “Rönesans” |             | Anlatma, Soru-Cevap           | Tanzimat Edebiyatının Arka Plan Kültürü I  |
| 3    | Ahmet Hamdi Tanpınar, “Giriş”, 19. Yüzyıl Türk Edb. Tarihi                                                                                                                                                         |             | Anlatma, Soru-Cevap, Tartışma | Tanzimat Edebiyatının Arka Plan Kültürü II |
| 4    | Korkmaz, “Yeni Türk Edebiyatına Giriş”, s. 22-30. İlber Ortaylı, “Batılılaşma Sorunu”, s. 134-138 Tanzimat Fermanı – “Sadeleştirilmiş Metin”                                                                       |             | Anlatma, Soru-Cevap, Tartışma | Tanzimat ve Batılılaşma Hareketleri        |
| 5    | Tanpınar, “Şinasi’den Sonra Nevilerin Gelişmesi” Gazete Enginün, “Nesir”; “Gazete, Makale ve Yazarlar”, s. 27-53. Şinasi, “Tasvir-i Efkâr Mukaddemesi”, “Tercüman-ı Ahval Mukaddemesi”.                            |             | Anlatma, Soru-Cevap, Tartışma | Şinasi ve Gazetecilik                      |
| 6    | Abdullah Şengül, “Edebî Eleştiri”, s. 599-605. Namık Kemal, “Lisan-i Osmani’nin Edebiyatı Hakkında Bazı Mülâhazat-ı Şamildir” Ziya Paşa, “Şiir ve İnşa”                                                            |             | Anlatma, Soru-Cevap, Tartışma | Edebiyat Eleştirisi I                      |
| 7    | 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı                                                                                                                                                                                         |             | 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı    | 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı                 |
| 8    |                                                                                                                                                                                                                    |             |                               | Ara Sınav                                  |
| 9    | Enginün, “Tenkit – 1. Dil”, s. 745-764; Enginün, “2. Edebiyat”, s. 765-783. Namık Kemal – Celal Mukaddimesi Korkmaz, “Yeni Türk Edebiyatına Giriş”, s. 30-41                                                       |             | Anlatma, Soru-Cevap, Tartışma | Edebiyat Eleştirisi II                     |
| 10   | Korkmaz, “Yeni Türk Edebiyatına Giriş”, s. 30-41 Cafer Gariper, “Yenileşmenin Başlangıcı ve Öncüleri”, s. 43-57. Akif Paşa – “Adem Kasidesi” Sadullah Paşa – “Ondokuzuncu Asır Manzumesi”                          |             | Anlatma, Soru-Cevap, Tartışma | 19. Yüzyıl Türk Edebiyatında Şiir I        |
| 11   | Enginün, “Şiir”, s. 462-470. Şinasi - Münacat Şinasi – Kaside I-II                                                                                                                                                 |             | Anlatma, Soru-Cevap, Tartışma | 19. Yüzyıl Türk Edebiyatında Şiir II       |
| 12   | Enginün, “Şiir”, s. 470-480. Ziya Paşa, “Terci-i Bend” ve “Terkib-i Bend” Seçmeler                                                                                                                                 |             | Anlatma, Soru-Cevap, Tartışma | 19. Yüzyıl Türk Edebiyatında Şiir III      |
| 13   | Enginün, “Şiir”, s. 470-488. Namık Kemal, “Hürriyet Kasidesi”, “Vatan Şarkısı”, “Vatan Mersiyesi”, “Vaveyla”                                                                                                       |             | Anlatma, Soru-Cevap, Tartışma | 19. Yüzyıl Türk Edebiyatında Şiir IV       |
| 14   | Abdullah Şengül, “İbrahim Şinasi, Modern Türk Tiyatrosu ve Şair Evlenmesi” Şinasi, Şair Evlenmesi.                                                                                                                 |             | Anlatma, Soru-Cevap, Tartışma | Şinasi ve Modern Türk Tiyatrosu            |
| 15   | Namık Kemal, Vatan Yahut Silistre.                                                                                                                                                                                 |             | Anlatma, Soru-Cevap, Tartışma | Namık Kemal ve Modern Türk Tiyatrosu       |

| Aktiviteler                   | Sayısı | Süresi (saat) |
|-------------------------------|--------|---------------|
| Vize                          | 1      | 1,00          |
| Final                         | 1      | 1,00          |
| Teorik Ders Anlatım           | 14     | 2,00          |
| Ara Sınav Hazırlık            | 5      | 2,00          |
| Final Sınavı Hazırlık         | 7      | 2,00          |
| Ders Öncesi Bireysel Çalışma  | 13     | 2,00          |
| Ders Sonrası Bireysel Çalışma | 13     | 2,00          |

## Değerlendirme

| Aktiviteler | Ağırlığı (%) |
|-------------|--------------|
| Ara Sınav   | 40,00        |
| Final       | 60,00        |

## Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü / TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI X Öğrenme Çıktısı İlişkisi

|        | P.Ç. 1 | P.Ç. 2 | P.Ç. 3 | P.Ç. 4 | P.Ç. 5 | P.Ç. 6 | P.Ç. 7 | P.Ç. 8 | P.Ç. 9 | P.Ç. 10 | P.Ç. 11 | P.Ç. 12 | P.Ç. 13 | P.Ç. 14 | P.Ç. 15 | P.Ç. 16 | P.Ç. 17 | P.Ç. 18 | P.Ç. 19 | P.Ç. 20 | P.Ç. 21 | P.Ç. 22 | P.Ç. 23 | P.Ç. 24 |
|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|
| Ö.Ç. 1 |        |        | 3      | 3      | 3      |        |        |        | 3      | 5       |         | 4       |         | 4       |         |         |         | 5       | 5       |         |         | 5       |         | 4       |
| Ö.Ç. 2 |        |        | 3      | 3      | 3      |        |        |        | 2      | 5       |         | 2       |         | 4       |         |         |         | 2       | 5       |         |         | 5       |         | 3       |
| Ö.Ç. 3 |        |        | 3      | 3      | 3      |        |        |        | 2      | 5       |         | 1       |         | 3       |         |         |         | 2       | 3       |         |         | 3       |         | 3       |
| Ö.Ç. 4 |        |        | 3      | 3      | 3      |        |        |        | 3      | 5       |         | 1       |         | 3       |         |         |         | 3       | 3       |         |         | 3       |         | 3       |
| Ö.Ç. 5 |        |        | 3      | 3      | 5      |        |        |        | 5      | 5       | 3       | 2       |         | 3       |         |         |         | 5       | 3       |         |         | 4       |         | 5       |
| Ö.Ç. 6 |        |        | 3      | 3      | 4      |        |        |        | 5      | 5       |         | 1       |         | 3       |         |         |         | 3       | 3       |         |         | 3       |         | 3       |

Tablo :

**P.Ç. 1 :** Türk dilinin ilk yazılı belgelerinden günümüze kadar gelen devreleri kronolojik olarak, eserleriyle birlikte bilir.

**P.Ç. 2 :** Halk edebiyatı ve kültürü ile ilgili konularda gerekli bilgi ve birikime sahip olur.

**P.Ç. 3 :** Alanıyla ilgili problemleri tespit eder.

**P.Ç. 4 :** Tespit edilen problemlerin çözümüne yönelik gerekli verileri toplar.

**P.Ç. 5 :** Elde ettiği verilere göre sonuçları yorumlar.

**P.Ç. 6 :** Eski Türk Edebiyatının Arap harfli manzum ve mensur eserlerini okur, açıklar.

**P.Ç. 7 :** Yeni Türk dili ile ilgili dönemlere ait metinlerde; kelime tahlili, cümle tahlili ve kelime etimolojisi yapar.

**P.Ç. 8 :** Eski Türk dili ile ilgili dönemlere ait metinlerde; kelime tahlili, cümle tahlili ve kelime etimolojisi yapar.

**P.Ç. 9 :** Edebî metin çözümlemeleri yapar.

**P.Ç. 10 :** Yeni Türk Edebiyatının kapsadığı edebî dönem, metin ve edebiyatçıların özelliklerini tam olarak bilir; bu dönemlerde yazılmış yapıtları çözümler; karşılaştırmalı tartışmalar yürütür.

**P.Ç. 11 :** Alanıyla ilgili karşılaştığı problemlerin çözümünde bilgisayar teknolojilerini kullanır.

**P.Ç. 12 :** İlgi alanında veya toplumun diğer kesimleriyle sözlü ve yazılı iletişim olanaklarını kullanarak profesyonel düzeyde eleştirel olarak iletişim kurabilir.

- P.Ç. 13 :** Bir yabancı dil kullanarak alana ait konularda meslektaşlarıyla iletişim kurabilir.
- P.Ç. 14 :** Alanıyla ilgili çalışmalara katılır.
- P.Ç. 15 :** Mesleki gelişmeleri izler ve bu gelişmelere katkı sağlar.
- P.Ç. 16 :** Disiplin içi ve disiplinler arası takım çalışması yapar.
- P.Ç. 17 :** Sahada derleme, gözlem ve anket çalışmaları yapar.
- P.Ç. 18 :** Alanıyla ilgili edindiği kuramsal ve uygulamalı bilgileri; eğitim-öğretim, araştırma ve topluma hizmet alanlarında kullanır, çözümler ve uygular.
- P.Ç. 19 :** Yaşam boyu öğrenmeye ilişkin olumlu tutum geliştirir.
- P.Ç. 20 :** Alanıyla ilgili sosyal, kültürel ve sanatsal etkinliklere katılır ve bu tür etkinlikleri düzenler.
- P.Ç. 21 :** Alanıyla ilgili yaptığı çalışmaları ilgili kişi, kurum ve kuruluşlarla paylaşır.
- P.Ç. 22 :** Beşerî bilimler alanında sosyal, kültürel hakların evrenselliğini destekler, sosyal adalet bilinci kazanır, tarihî ve kültürel mirasa sahip çıkar.
- P.Ç. 23 :** Kalite yönetim ve süreçlerine uygun davranır ve katılır.
- P.Ç. 24 :** Bilimsel bilgiyi açık ve yetkin biçimde aktarabilir.
- Ö.Ç. 1 :** Tarihsel, toplumsal, kültürel ve edebî bir olgu olarak modernleşmeyi tanımlar.
- Ö.Ç. 2 :** Avrupa modernleşmesi ile Osmanlı modernleşmesinin benzerliklerini ve farklarını ayırt eder.
- Ö.Ç. 3 :** Modern edebî türlerin gelişimini açıklar.
- Ö.Ç. 4 :** Tanzimat Dönemi 1. kuşak edebiyatçılarını tanıır.
- Ö.Ç. 5 :** Tanzimat Dönemi 1. kuşak şairlerinin metinlerini çözümler.
- Ö.Ç. 6 :** Tanzimat tiyatrosu metinlerini tanıır ve çözümler.